

Gemeenteraad Gooise Meren

Informatieve vragen van feitelijke/technische aard

Van	:	Maria van Rooijen/ fractie GroenLinks
Datum indiening	:	9 februari 2016
Betreft	:	Duurzaam inkopen
Beantwoording wordt standaard op BIS gezet	:	☐ (hier aankruisen als u dit niet wilt!)
Datum toezending antwoord	:	29 februari 2016

Vragen

Geacht College,

GroenLinks heeft vragen naar aanleiding van het op 16 december 2015 ingekomen onderzoek van Natuur en Milieu naar het duurzaam inkopen van Wmo- en leerlingenvervoer en dienstauto's (inkRA15183). Gemeenten geven veel geld uit aan mobiliteit. Deze mobiliteitsinkopen hebben grote impact op het milieu, vooral op het gebied van klimaat, gezonde lucht en leefbaarheid. Door duurzaam in te kopen kunnen gemeenten milieuwinst boeken en laten zien dat ze hun eigen milieudoelen serieus nemen. In het Klimaatakkoord spraken gemeenten af om vanaf 2015 100% duurzaam in te kopen, waarbij ze zouden voldoen aan minimum duurzaamheidscriteria. Die gaan zowel over milieuthema's als over sociale criteria zoals arbeidsomstandigheden tijdens de productie.

Uit het onderzoek van Natuur en Milieu, *Goed (aan)besteed*, onder zeventig gemeenten blijkt dat 75% van de gemeentelijke aanbestedingen niet voldoet aan de minimum criteria voor duurzaam inkopen. De gemeenten Naarden, Muiden en Bussum zijn voor dit onderzoek uit 2015 niet bevraagd. GroenLinks wil graag geïnformeerd worden over het duurzaam inkoopbeleid van de gemeente Gooise Meren en heeft daarover de volgende vragen.

1. Welke concrete duurzaamheidsambities en –doelen stelt de gemeente Gooise Meren bij de mobiliteitsinkoop?
2. Welke aanbestedingen zijn sinds begin dit jaar uitgezet en staan voor het komend jaar op de rol?
3. Welke minimumeisen en criteria op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), ofwel duurzaam inkopen, zijn/worden daarvoor gesteld?
4. Een aantal gemeenten hanteert de zg. PianoO-criteria. Voor het Wmo- en leerlingenvervoer zijn die echter sterk verouderd en ongeschikt om duurzaamheid te borgen. Natuur en Milieu adviseert strengere eisen te stellen. Hoe is het beleid van Gooise Meren? Worden er strengere eisen gesteld dan de PianoO-criteria? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, is het college bereid de criteria op te schroeven?

5. De meeste gemeenten blijken ook via de gunningscriteria niet of nauwelijks te sturen op verdergaande duurzaamheid. Welke gunningscriteria stelt Gooise Meren
6. Natuur en Milieu doet in haar rapport zeven aanbevelingen aan gemeenten. Die gaan over bestuurlijke ambities, het stellen van specifieke criteria voor inkoop en gunning, het monitoren en samenwerken met andere gemeenten. Is het college bereid om die aanbevelingen op te volgen?

Antwoorden College

GroenLinks wil graag geïnformeerd worden over

- 1) het duurzaam inkoopbeleid van de gemeente Gooise Meren en
- 2) een aantal specifieke vragen met betrekking tot de inkoop van personenvervoer/voertuigen.

Hieronder wordt ingegaan op de informatiebehoefte van GroenLinks.

1. Van duurzaam inkoopbeleid op weg naar circulair inkopen.

De gemeente Gooise Meren heeft nog geen vastgesteld inkoopbeleid maar handelt naar de wet en naar de ervaring van de inkopers met het Bussums en Naardens inkoopbeleid waar duurzaamheid zeker een plek heeft. In Bussum heeft zich dat in 2015 vertaald tot het volgende.

1. *Checklist.* De Checklist voor de volledigheid van het inkoopdossier, maar dat tevens bedoeld is als handvat tijdens de voorbereiding van een aanbesteding, bevat het aspect duurzaamheid. Dat kan enerzijds in de uitvraag, maar ook door bij een meervoudig onderhandse offerte-aanvraag te kiezen voor lokale en/of regionale ondernemers. De af te leggen afstand wordt hiermee immers ook beperkt. Indien duurzaamheid niet wordt meegenomen in een aanbesteding, vragen we dit te motiveren.
2. *Verwijzing naar pianoo.nl en viadesk.nl.* Indien er duurzaamheidseisen gesteld moeten worden, zoekt de inkopende ambtenaar op deze bronnen of er recente duurzaamheidseisen beschikbaar zijn of legt ze contact met de duurzaamheidscoördinator om te vragen of deze nog input heeft. De vaststelling van Natuur & Milieu dat de criteria gedateerd zijn moeten we helaas bevestigen. Bij een Europese aanbesteding van software begin 2015 heeft de gemeente als oplossing de markt gevraagd wat zij op duurzaamheid kon betekenen en heeft dit invloed gehad op het resultaat van de aanbesteding. Helaas bleek dat niet alle partijen hier even vooruitstrevend in waren en dat de gemeente echt gebaat zou zijn bij een verdere intensivering van de ontwikkeling van duurzaamheidscriteria door het Rijk.
3. *Template enkelvoudige offerte-aanvraag.* Omdat veel opdrachten van de gemeente kleine opdrachten zijn die conform wetgeving enkelvoudig verstrekt dienen te worden, heeft Inkoop een template ontwikkeld voor een offerte-aanvraag. Hierin wordt expliciet aandacht gevraagd voor duurzaamheid aan de hand van een aantal voorbeelden.
4. *Advies Inkoop vanaf 10.000 euro.* Bij inkooptrajecten die geraamd worden boven de 10.000 euro is advies van Inkoop nodig. Dit heeft als belangrijkste doel om rechtmatigheidsproblemen te voorkomen en de juiste vorm van concurrentie te laten plaatsvinden, maar biedt tegelijkertijd voor Inkoop de kans om nogmaals aandacht te vragen voor ondernemers uit de regio en duurzaamheid.

In het toekomstig inkoopbeleid van Gooise Meren zal duurzaamheid wederom een belangrijke plek krijgen, en gegeven de recent vastgestelde visie en missie en het coalitieakkoord van Gooise Meren heeft Inkoop contact gelegd met de gemeente Wageningen die eind 2015 in het [nieuws](#) was omdat zij ambitieuze plannen heeft met betrekking tot circulair inkopen. De essentie van [circulair inkopen](#) is dat de inkoper borgt dat de producent (of een andere verwerkende partij) de producten of materialen aan het einde van de levensduur of de gebruiksfase, weer (optimaal) in een nieuwe cyclus kan inzetten. In het Inkoopoverleg van 17 maart 2016 zal de gemeente Wageningen aan ons een presentatie geven over hoe ze dit aangepakt hebben. Hierna zal de gemeente zich gaan beraden op de eigen aanpak.

2. Specifieke vragen en antwoorden met betrekking tot de inkoop van personenvervoer/voertuigen

1. Welke concrete duurzaamheidsambities en –doelen stelt de gemeente Gooise Meren bij de mobiliteitsinkoop? **Op korte termijn spelen er geen aanbestedingen mobiliteit. Duurzaamheidsambities worden generiek vastgesteld, zie hierboven voor een nadere toelichting over werkwijze en toekomst perspectief van circulair inkopen.**

2. Welke aanbestedingen zijn sinds begin dit jaar uitgezet en staan voor het komend jaar op de rol? **Op de inkoopkalender van 2016 zijn geen mobiliteitsaanbestedingen opgenomen. De eerstvolgende is een regionale aanbesteding ten behoeve van leerlingenvervoer dat in 2018 afloopt.**
3. Welke minimumeisen en criteria op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), ofwel duurzaam inkopen, zijn/worden daarvoor gesteld? **Niet van toepassing, zie antwoord vraag 2.**
4. Een aantal gemeenten hanteert de zg. PianoO-criteria. Voor het Wmo- en leerlingenvervoer zijn die echter sterk verouderd en ongeschikt om duurzaamheid te borgen. Natuur en Milieu adviseert strengere eisen te stellen. Hoe is het beleid van Gooise Meren? Worden er strengere eisen gesteld dan de PianoO-criteria? Zo ja, in welk opzicht? Zo nee, is het college bereid de criteria op te schroeven? **De aanbestedingen van WMO-vervoer en leerlingenvervoer staan niet op de aanbestedingskalender van 2016. Leerlingenvervoer komt op zijn vroegst in 2018 aan bod en WMO-vervoer in 2020. We hopen dat tegen die tijd, mede ook naar aanleiding van de rapportage van Natuur & Milieu de criteria door het Rijk vernieuwd zijn en ook up-to-date zijn. De gewenste werkwijze die de gemeente Gooise Meren zal inbrengen in het samenwerkingsverband, indien de criteria nog niet up-to-date zijn, is**
 - contact te leggen met de instellingen die de criteria ontwikkelen om te vragen of er al een voorlopige versie is die we kunnen gebruiken,
 - contact te leggen met kennisorganisaties over duurzaam personenvervoer en
 - zo nodig een markt consultatie te houden waarin duurzaamheidsontwikkelingen bevraagd worden aan de markt.**Daarnaast zal Gooise Meren, als mede-deelnemer in deze regionale samenwerking om te komen tot één of meerdere contracten, pleiten voor het circulair inkopen en hier handreikingen voor aandragen.**
5. De meeste gemeenten blijken ook via de gunningscriteria niet of nauwelijks te sturen op verdergaande duurzaamheid. Welke gunningscriteria stelt Gooise Meren **De meest recente aanbesteding betreft de aanbesteding voor lease-auto's voor de Sociale Recherche. In deze aanbesteding zijn eisen gesteld met betrekking tot duurzaamheid en is gevraagd om in de aanbieding aandacht te besteden aan het gunningscriterium vergroening wagenpark of rijgedrag. De recent voorlopig gegunde partij heeft in zijn aanbieding GreenLease opgenomen.**
6. Natuur en Milieu doet in haar rapport zeven aanbevelingen aan gemeenten. Die gaan over bestuurlijke ambities, het stellen van specifieke criteria voor inkoop en gunning, het monitoren en samenwerken met andere gemeenten. Is het college bereid om die aanbevelingen op te volgen? **Er zijn zeven aanbevelingen aan gemeenten gedaan. Hieronder zijn ze opgenomen en volgt per aanbeveling de reactie van de gemeente Gooise Meren.**
 - I. Definieer heldere bestuurlijke ambities voor duurzaam inkopen en maak concreet wat er van de aanbestedende diensten verwacht wordt op dit vlak. Breng daarmee de eigen inkoop minimaal in lijn met het duurzaamheidsbeleid (klimaat, leefbaarheid, luchtkwaliteit, hernieuwbare energie en duurzame mobiliteit). **Met het initiatief om circulair inkopen op de agenda van Gooise Meren te zetten zijn hierin de eerste stappen gezet. Dus ja.**
 - II. Geef gunningscriteria voldoende gewicht (min. 20%) zodat duurzaamheid daadwerkelijk meeweegt in de aanbestedingen. **Per aanbesteding wordt het gunningsmodel onderzocht in relatie tot verwachte aanbiedingen en gewenst resultaat. De mate waarin duurzaamheid meeweegt is afhankelijk van het verwachte onderscheid. Indien er al veel minimale eisen gesteld zijn en er nog weinig aanvullend mogelijk is heeft het geen zin om duurzaamheid zwaar te laten meewegen. De gemeente zal zeker duurzaamheid meenemen bij het maken van het gunningsmodel omdat zij een duurzaam resultaat nastreeft. Zo heeft ze bij een meervoudig onderhandse aanbesteding van een Werk de [CO2-prestatieladder](#) als gunningscriterium gehanteerd en ziet ze door dit continu te blijven gebruiken dat inschrijvers zich in de tussentijd aan het kwalificeren zijn voor deze CO2-prestatieladder. De actie die Gooise Meren naar aanleiding van deze vraag zal ondernemen, is de Checklist (zie toelichting hierover in beantwoording vraag 1. Inkoopbeleid) uitbreiden met duurzaamheid als minimum eis en duurzaamheid als gunningscriterium te hanteren en bij de laatste te motiveren indien dit minder dan 20% weging is.**

III. Gebruik naast gunningscriteria ook altijd minimumcriteria om vervuilende voertuigen en brandstoffen uit te sluiten. Bij het gebruik van gunningscriteria is er immers geen zekerheid dat de duurzame optie geleverd wordt. Het uitsluiten van niet duurzame voertuigen en brandstoffen blijft daarom van belang.

De gemeente zal bij een aanbesteding van voertuigen minimumcriteria opnemen om vervuilende voertuigen en brandstoffen uit te sluiten. Waarbij tevens onderzocht wordt dat bij het opnemen van de minimumcriteria de markt nog voldoende groot blijft. Bij regionale aanbestedingen zal de gemeente hierop aandringen bij de regio.

IV.

- A. Neem niet daarbij niet 1-op-1 de landelijke minimumcriteria over omdat die onvoldoende ambitieus en specifiek zijn *of (verderop in het rapport)*
- B. Vertrouw niet blind op de handreiking duurzaam inkopen. De criteria daarin (lucht/ en CO₂ uitstoot van auto's) lopen achter bij wat haalbaar is. Kosteneffectieve opties zoals eco-rijden en zuinige en stille banden kunnen altijd probleemloos als minimumeis gevraagd worden.

Wat betreft deze aanbevelingen A en B hebben we de kanttekening dat het de wens van de gemeente is dat de landelijke minimumcriteria wel voldoende zijn en dat ambities als gunningscriteria vermeld worden in de landelijke criteria. De gemeente Gooise Meren heeft niet de kennis, kunde en capaciteit om dit zelf te ontwikkelen en dit is echt iets wat door het Rijk ontwikkeld moet worden zodanig dat het van goede kwaliteit en up-to-date is en gemeenten erop kunnen vertrouwen dat zij goede criteria gebruiken.

V. Maak de criteria voldoende specifiek; alleen een term als alternatieve brandstoffen of milieubrandstoffen noemen werkt niet. Neem of een specifieke technologie zoals elektrisch, waterstof, groen gas en/of een concrete resultaatverplichting in termen als CO₂ prestatie en de maximale uitstoot van luchtvervuiling etc.

De gemeente Gooise Meren streeft er naar specifieke eisen zo helder mogelijk te maken. Soms kan het ook wenselijk zijn om het meer functioneel te beschrijven of minder specifiek indien het terugkomt als gunningscriterium. De aanbeveling van Natuur & Milieu heeft vooral betrekking op de vorige aanbeveling waarin is aangegeven dat de handreiking duurzaam inkopen niet van goede kwaliteit is.

VI. Monitor regelmatig, maar zeker jaarlijks of de aanbestedingen voldoen aan de minimumcriteria voor duurzaam inkopen en de aanvullende ambities van de gemeente en bij welke aanbestedingen juist meer milieuwinst is geboekt en communiceer de resultaten aan college en de raad.

Een meer dan jaarlijkse monitoring op de aanbestedingen van personenvervoer/voertuigen is niet opportuun immers deze vinden niet jaarlijks plaats. De gemeente Gooise Meren kan wel na afloop van de aanbestedingen in 2018 en 2020 het College en de Raad informeren over het bereikte resultaat en het College voor publicatie informeren over de wijze waarop duurzaamheid een rol zal spelen in deze aanbestedingen.

VII. Werk samen met en maak gebruik van de kennis van andere gemeenten en instellingen. Het delen van best practices, marktinformatie en achterliggende informatie kan hier een goede bijdrage aan leveren. En maak gebruik van de beschikbare kennis binnen de gemeente op het gebied van duurzame mobiliteit.

De gemeente werkt voor de aanbestedingen van leerlingenvervoer en WMO-vervoer al samen met de gemeenten uit de regio. Voor toekomstige aanbestedingen zal gemeente Gooise Meren de regio adviseren om te kijken naar recente aanbestedingen van gemeenten die in het rapport van Natuur & Milieu als koplopers zijn benoemd en bij hen informatie over de aanbestedingen te winnen.